



МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ” – ВАРНА

СТ А Н О В И Щ Е

От: Доц. Д-р Яна Манолова Манолова, д.м., катедра Очни болести и зрителни науки към МУ – Варна, проф. Параскев Стоянов, вътрешен член на научно жури назначена със Заповед на Ректора на МУ-Варна №Р-109-290/ 30.05.2018г.

Относно: Конкурс за „Професор“ по в областта на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина, специалност „Офталмология“ за нуждите на катедрата по Очни болести зрителни науки – Варна факултет „Медицина“, катедра „Очни болести и зрителни науки“ – Варна, обнародван в Държавен вестник бр. 36 /27.04.2018г.

Доц. Д-р Зорница Златарова, д.м.н. е единствен кандидат. Изработени са всички необходими документи и са предоставени на хартиен и електронен носител, като са спазени изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника към него и Правилника за развитието на академичния състав на МУ – Варна.

Кратки биографични данни (професионална и творческа автобиография)

Доц. д-р Зорница Златарова завършва висше образование по медицина 1993г. ВМИ Варна, има придобита специалност по Очни болести 1998г. от МА - София. Притежава ОНС Доктор по научна специалност офталмология 07.02.1990 г. и е Доцент по същата научна специалност в Катедра Очни болести и зрителни науки на МУ – Варна от 2012г. За периода от 1999г. до 2017г. има проведени четири специализации в чужбина свързани с клиничното и научно развитие върху диабетната ретинопатия и реконструктивна хирургия на клепачите. Доц. д-р Зорница Златарова има 23-годишен трудов стаж по специалността. От 2006-2007г.

е свободен докторант към катедрата по Очни болести и зрителни науки към МУ Варна. От 2007г. е доктор по специалността офталмология. За периода от 18.02.2008г. до 25.03.2009г. работи като асистент към МУ Варна. Следва четиригодишен период като главен асистент и през януари месец 2012г. получава званието „доцент“ по специалността офталмология. 2017г. и се присъжда званието „доктор на науките“. От 14.02.2004г. работи в СБОБАЛ – Варна като очен лекар и успоредно с това изпълнява длъжността началник на диагностично-консултативен блок. Доц. Златарова е член на изпитна комисия за придобиване на специалност Офталмология. Участва в национални (46), регионални и международни (21) научни форуми, изнася множество доклади и презентации. Участва и в организирането на Конгреса на Българското дружество по офталмология, Симпозиума на Българското Глаукомно дружество, Конференцията „Наука в служба на обществото“ СУВ. Член е на редакционната колегия на списанията „Глаукоми“, „Български офталмологичен преглед“, „Известия на Съюза на учените – Варна, серия Медицина и екология“. През 2007г. придобива образователно-квалификационна степен магистър по специалността здравен мениджмънт.

Нормативна документация за участие в конкурса

Кандидатът представя всички документи, нормативно изисквани за конкурса: автобиография, копия от диплом за образователна и научна степен доктор, копия на дипломи за придобити специалности, копие от документ за заемане на академична длъжност доцент, справка за преподавателска дейност и учебна натовареност през последните пет академични години, документ за стаж по специалността, списък на научни трудове и публикации до хабилизация за доцент, списък и копия на публикации на научни трудове след хабилизация за доцент, резюмета на научни трудове, представени за рецензиране след хабилизация за доцент, списъци и доказателства за участия в научни форуми в България и в чужбина, авторска справка за научни приноси на представените трудове, списък на цитирания, доказателства за участие в проекти, служебни бележки за ръководство на специализанти, справка за участие в научно жури, редколегии, научни дружества, професионални организации, копия на грамоти и др., свидетелство за съдимост и медицинско свидетелство.

Научна продукция

1. Монографии:

Доц. Златарова е публикувала 2 броя рецензирани монографии с общ обем 306 страници.

1.1. Тумори на клепачите:

Първият монографичен труд е Тумори на клепачите, публикуван през 2010г. След подробно описание на приложната анатомия на клепачите доц. Златарова разглежда обстойно вида на доброкачествените и злокачествени тумори на клепачите, тяхната класификация, честота, заболяемост, TNM класификация и стадиране. Подчертава се, че основният метод за лечение на туморите на клепачите е оперативният. Особено внимание се отделя на описанието на видовете хирургични интервенции, последвани от различни видове реконструктивни блефаропластични операции в зависимост от големината, вида и локализацията на образуването. Посочват се и съвременните методи за вземане, изпращане и обработване на биопсичния материал. Доц. Златарова предлага и алгоритъм на поведение при диагностиката и оперативното лечение на злокачествените тумори на клепачите.

1.2. Хирургия на клепачите:

Монографията е публикувана през 2018г. Посочени са принципите на пластичната хирургия: видове разрези, шевове, начини на адаптация и зашиване на миглените ръбове. Подробно са описани видовете ламба за покриване на различните по форма и големина кожни дефекти. Описани са и видовете свободни трансплантати, използвани при реконструкцията на клепачите: в цяла дебелина, свободна тарзална трансплантация и трансплантация от устна мукоза. Подчертана е и необходимостта от подробно предоперативно изследване на състоянието на клепачите и околоочната област при различните видове вродени и придобити аномалии и туморни образувания за точната и правилна преценка при определяне на вида на оперативната интервенция, която ще се извършва. Разгледани са редица вродени и придобити аномалии в позицията на клепачите и възможностите за хирургичната им корекция. Най-често прилаганите операции са представени и с илюстрации, което е много полезно за обучаващите се хирурзи. Напрваено е обобщение и е обрнато внимание на най-важните неща, които никога не трябва да се забравят от хирурга. В монографията се отделя значително място на естетичната корекция

на клепачите. Подробно се разглежда и въпросът за оперативното лечение на туморите на клепачите. Доц. д-р Златарова споделя своите впечатления от проучванията си върху заболяемостта от злокачествени тумори на клепачите във Варненска област за период от 20 години (1996-2015 г). От 252 болни с новооткрити злокачествени тумори на клепачите, най-голям е броят на базоцелуларните карциноми, следвани от плоскоклетъчния карцином. Това проучване е дало възможността доц. д-р Златарова да разполага с голям брой тумори, на които е извършила оперативно отстраняване. Описани са най-различни абластични блефаропластични техники на оперативното лечение на новообразуванията на клепачите, като е споделен и богат собствен опит. Подчертава се, че владенето на различните видове блефаропластични операции и добрата подготовка и опит на хирурга са от голямо значение за правилния избор на оперативната техника и получаване на добър функционален и естетичен вид на клепача.

1. Публикации различни от представените за академична длъжност „Доцент“.

Представена е поредица от проучвания върху **тумори на клепачите** (5, 22, 34, 43, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 8А, 9а, 12А, 19А, 20А, 21А, 24А, 26А, 1Д, 1М), където са налице редица приноси с научнотеоритичен и оригинален характер. Анализирани са факторите, влияещи върху състоянието на резекционните линии при хирургично лечение на злокачествени тумори на клепачите. Изработен и въведен в практиката е алгоритъм за съвременен подход при диагностиката и хирургичното лечение на немеланотичните злокачествени тумори на клепача. На базата на тези разработки е написана и първата монография. Въведена е съвременна класификация на туморите на клепачите – доброкачествени и злокачествени. Актуализирана е TNM-класификация на клепачните карциноми. Формулирани са сериозни научни изводи.

Представени са резултатите от **имунохистохимично изследване на експресията на матрикс металопротеинази и тъканни инхибитори** (MMP-1, -9, -13, TIMP-1 и колаген тип IV) на при болни с базоцелуларен и плоскоклетъчен карцином на клепача с и е потърсена връзката между експресията на тези ензими и агресивността на клепачните карцином и потенциала им за рецидив (29, 30, 51, 18А, 23А, 25А, 1Д). Определянето интензитета на

експресия на MMP, TIMP-1 и колаген тип IV може да се използва за клинично идентифициране на случаите с повишен риск от рецидиви при БЦК на клепача.

Проведено е петнадесетгодишно комплексно клинично проучване върху **реконструктивната хирургия на клепачите (2М)**. Извършен е обстоен топографско-анатомичен анализ, анализ на демографските характеристики на болните. Утвърдени са различни хирургични техники за корекция на аномалии в позицията на клепачите, различни реконструктивни техники. Обърнато е внимание на естетичната хирургия на клепачите. На базата на резултатите от това дългогодишно проучване е написана монографичния труд „Хирургия на клепачите“.

Извършени са проучвания върху сравнително **рядко срещани в офталмологичната практика случаи на първични и метастатични тумори (1,12, 47,48)** и са изведени важни клинични и научни приноси.

В научното направление **глаукома (6, 8, 25, 4А, 16А, 27, 5А, 13А)** е извършено първото по рода си детайлно проучване върху качеството на живот на болни с първична откритоъгълна глаукома. Един от ценните приноси е организирането на ежегодни скринингови програми за ранно откриване на първична откритоъгълна глаукома. Анализирани са основните демографски характеристики на хората включили се в скрининга, рисковите фактори свързани с появата на глаукома, чувствителността и специфичността на използваните диагностични методи.

Проучванията върху **диабетната ретинопатия (4, 4А, 7, 20, 32, 33, 44)** оценяват микроструктурните промени при пациенти с диабет. Направено е проучване на съвремените възможности за лечение на диабетен макулен едем с анти-VEGF медикаменти. Организирани, проведени и анализирани са скринингови програми за ранно откриване на диабетна ретинопатия. На базата на тези приноси е разработен инфраструктурен проект финансиран от Фонд „Наука“ на МУ-Варна на тема „Създаване на инфраструктура за лечение на социално значими заболявания на ретината с иновативни лазерни технологии“.

Проучванията върху **макулна дегенерация свързана с възрастта (16, 21, 23, 26, 2А, 3А)** оценяват възможностите на оптичната кохерентна томография (ОСТ) за диагностика и проследяване на динамиката в развитието на суха форма на МДСВ, както и сравнение на диагностичните възможности на ОСТ и флуоресцеиновата ангиография (ФА) при пациенти с различни форми на макулна дегенерация свързана с възрастта.

Разгледан и анализиран е **диагностичния подход и лечение при някои рядко срещани заболявания на ретината** (31, 32, 37, 40, 59, 14А, 22А).

Анализирани са и различни **очни проблеми свързани с работа с видеотерминали** (3, 42, 46)

2. Наукометрични показатели

2.1. Коефициент на влиятелност (импакт фактор, IF). След присвояване на академична длъжност *Доцент* (за периода 2012 -2018 г.) *общият IF от публикационна активност на доц. д-р Зорница Златарова е 9.761.*

2.2. Цитирания. След присвояване на академична длъжност *Доцент* са визирани 24 цитирания, от които 14 в международни списания.

2.3. Интерпретация на научните приноси на кандидата. Научната работа на кандидата. Главен аспект в научната продукция на доц. д-р Зорница Златарова е работата върху туморите на клепачите, реконструктивната хирургия на клепачите и диабетната ретинопатия. Системната и последователна работа свързана с туморите на клепачите дава възможност да бъде изследвана заболеваемостта от злокачествени тумори на клепачите във Варненска област за двадесет годишен период, да бъдат оценени в динамика тенденциите в хирургичното лечение на тези тумори, да бъдат утвърдени нови хирургични техники и алгоритми за работа, да се проследи промяната в честотата на рецидивите, да бъдат описани случаи с рядко срещани злокачествени тумори на клепачите. С оригинален характер са и имунохистохимичните изследвания на експресията на някои матрикс металопротеинази и тъканни инхибитори на металопротеиназите при болни с карцином на клепача като е оценена прогностичната стойност по отношение появата на рецидив. За първи път у нас е проведено комплексно клинично проучване върху честотата на операциите по повод промени в позицията на клепачите за десет годишен период, направен е обстоен анализ на демографските характеристики на оперираните болни и използваните хирургични техники. Въведени са неизползвани преди това в този център съвременни хирургични техники. За първи път у нас е издадена монография посветена на хирургията на клепачите. Организиране и провеждане на скринингови програми за ранно откриване на диабетна ретинопатия, анализ на демографските характеристики на пациентите, на основните рискови фактори свързани с появата на диабетна ретинопатия, проучване на съвремените възможности за лечение на диабетен макулен едем с анти-VEGF медикаменти, въвеждане

на подпраговото лазерно лечение на диабетен макулен оток с лазер с дължина на вълната 577nm в клиничната практика. Организиране на ежегодни скринингови програми за ранно откриване на първична откритоъгълна глаукома, като са анализирани основните демографски характеристики на хората включили се в скрининга, рисковите фактори свързани с появата на глаукома, чувствителността и специфичността на използваните диагностични методи. Описани са проблемите свързани с лечението и диагностицирането на някои рядко срещани заболявания на ретината и тумори.

2. Преподавателска и менторска дейности

Доц. Златарова провежда активна учебно-преподавателска дейност. Подготвя и изнася лекции по очни болести на студенти по медицина и дентална медицина (на български и английски език), медицински сестри и акушерки. Разработва и води лекционни курсове и по редица предмети от специалностите медицински оптик и оптометрист. Член е на програмния съвет по оптометрия към ФОЗ. Ръководи и курсове за следдипломно обучение на специалисти за работа с лазери и за извършване на флуоресцеинова ангиография и ОСТ, както и курсове за специализанти за хирургично лечение на заболявания на клепачите. Има ръководени четирима докторанти. В последните три години под нейно ръководство се обучават четирима специализанти. Експертната дейност на доц. Златарова включва участие в научното жури на 8 конкурса за придобиване на ОНС „доктор“, 3- за доцент, 1 за професор. Участва в изпитни комисии за провеждане на държавен изпит за специалност по очни болести, държавен изпит за придобиване на степен „магистър“ по оптометрия и „професионален бакалавър“ за медицински оптик, семестриални изпити по медицина, дентална медицина, мед. сестра, мед. оптик и оптометрист. Член е на Факултетния съвет на ФМ, МУ-Варна. За периода 2016-2017г. учебната натовареност на доц. д-р З. Златарова е 251 часа, при норматив 122 часа.

3. Лечебна дейност

Лечебно диагностичната дейност на доц. д-р Зорница Златарова включва диагностика и лечение на съдови и дегенеративни заболявания на ретината, хирургия вкл. реконструктивна и естетична хирургия на клепачите, хирургия на преден очен сегмент.

Основните професионални интереси са свързани с реконструкция на клепачите, съдови и дегенеративни заболявания на ретината, офталмоонкология , глаукома.

4. Заключение

Цялостната научна, учебно-преподавателска и лечебна дейност показват че **доц. Д-р Зорница Златарова** отговаря наукометричните критерии, на изискванията на ЗРАСРБ и на правилника на МУ – Варна за заемане на академична длъжност **„Професор“** към катедрата **„Очни болести и зрителни науки“** на МУ – Варна.

Доц. Златарова е отличен **офталмолог** и колега, работещ изключително усърдно, целеустремено и отговорно. Тя е една перфектно организирана и отдадена на професията си личност. Въз основа на значимия научен принос в областта на българската офталмология, академичната ерудиция и социалния авторитет на доц. Златарова, и с голямо вътрешно убеждение предлагам на уважаемото научно жури да **гласува с положителен вот** за заемане на академичната длъжност **„Професор“**.

12.09. 2018 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Яна Манолова Манолова, д.м.

